

Επιμέλεια: **Εμμανουήλ Ι. Λασκαρίδης**, ΔΝ (Heidelberg), LL.M. (Heidelberg),
Ειδικός Επιστήμων στη Νομική Σχολή ΔΠΘ και στον Κύκλο Υγείας του Συνηγόρου του Πολίτη,
Δικηγόρος Αθηνών

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΩΔΙΚΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (Ν 3418/2005)

Πρόλογος: **Δήμητρα Παπαδοπούλου - Κλαμαρή**, Καθηγήτρια Αστικού Δικαίου Νομικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών

Συνεργάτες έργου:

Βλάχου Ελίνα , ΜΔΕ	Παναγοπούλου - Κουτνατζή Φερενίκη , ΔΝ, Ειδ. Επιστήμων ΑΠΔΠΧ
Βούλτσας Χρόνης , Επίκ. Καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΑΠΘ, Πνευμονολόγος	Παπαδόπουλος Αλέκος , ΜSc ΟΠΑ, Οικονομολόγος
Δουγαλής Ζήσης , ΔΝ, Δικηγόρος	Πετρόπουλος Βαγγέλης , ΜΔΕ, Δικηγόρος
Ζαφειροπούλου Δήμητρα , ΜΔΕ, Υπάλληλος Υπ. Υγείας	Πλεύρης Θάνος , ΔΝ, Δικηγόρος
Κανελλοπούλου - Μπότη Μαρία , Επίκ. Καθηγήτρια Ιονίου Πανεπιστημίου, Δικηγόρος	Τζεφεράκος Γεώργιος , Υπ. Διδ. Ψυχιατρικής, Ψυχίατρος
Κορτσιδάκη Αγνή , LL.M., Υπάλληλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση	Τριβυζά Ράνια , Δικηγόρος
Κουτσοπούλου Τίνα , LL.M., Δικηγόρος	Τρούλη Εμμανουέλα , ΔΝ, Λέκτορας υπό διορισμό ΟΠΑ, Δικηγόρος Αθηνών και Νέας Υόρκης
Λασκαρίδης Εμμανουήλ , ΔΝ, Ειδ. Επιστήμων στη Νομική Σχολή ΔΠΘ και στον Συνήγορο του Πολίτη, Δικηγόρος	Τσαραπατσάνης Δημήτριος , ΔΝ, Δικηγόρος
Λάτση Χαρικλεια , ΔΝ, Ειδ. Επιστήμων ΑΠΔΠΧ	Τσίρος Διονύσιος , LL.M., ΜΔΕ, Δικηγόρος
Μηλιώνη Φωτεινή , ΔΝ, Ειδ. Επιστήμων Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, Δικηγόρος	Τσιρωνάς Αθανάσιος , ΔΝ, Λέκτορας Νομικής Σχολής ΔΠΘ
	Φραγκουδάκη Ελώς , ΔΝ, Πρωτοδίκης

NΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Άρθρο 5

Ιατρικά πιστοποιητικά και ιατρικές γνωματεύσεις

1. Τα ιατρικά πιστοποιητικά και οι ιατρικές γνωματεύσεις, καθώς και οι ιατρικές συνταγές που εκδίδονται κατά τους νόμιμους τύπους, έχουν το ίδιο κύρος και την ίδια νομική ισχύ ως προς τις νόμιμες χρήσεις και ενώπιον όλων των αρχών και υπηρεσιών, ανεξάρτητα από το αν εκδίδονται από ιατρούς που υπηρετούν σε νηδ ή νηιδ ή ιδιώτες ιατρούς. Σε κάθε περίπτωση, τα εκδιδόμενα πιστοποιητικά και οι εκδιδόμενες γνωματεύσεις αφορούν αποκλειστικά στο γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητας κάθε ιατρού. [Όπως η § 1 του άρθ. 5 τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 § 2 Ν 3627/2007 (ΦΕΚ Α' 292/24.12.2007)].
2. Ο ιατρός οφείλει, όταν συντάσσει πάσης φύσεως ιατρικά πιστοποιητικά ή γνωματεύσεις, να αναφέρει το σκοπό για τον οποίο προορίζονται, καθώς και το όνομα του λήπτη του πιστοποιητικού.
3. Τα ιατρικά πιστοποιητικά και οι ιατρικές γνωματεύσεις εκδίδονται μετά από προηγούμενη γραπτή ή προφορική αίτηση του προσώπου στο οποίο αφορούν ή, κατ' εξαίρεση, τρίτου προσώπου που έχει έννομο συμφέρον και το αποδεικνύει, καθώς και όταν αυτό ρητά προβλέπεται στο νόμο. Ειδικά τα ιατρικά πιστοποιητικά που αφορούν στην παρούσα κατάσταση του ασθενούς προϋποθέτουν την προηγούμενη εξέταση του ασθενούς. Η έκδοση αναληθών ιατρικών πιστοποιητικών συνιστά πειθαρχικό και ποινικό αδίκημα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Ιδιώτες ιατροί που εκδίδουν ιατρικά πιστοποιητικά ή μετέχουν σε επιτροπές που τα εκδίδουν, θεωρούνται υπάλληλοι κατά την έννοια που έχει ο όρος στον Ποινικό Κώδικα.
4. Τα πάσης φύσεως ιατρικά πιστοποιητικά ή ιατρικές γνωματεύσεις παραδίδονται σε αυτόν που παραδεκτά το ζήτησε ή σε τρίτο πρόσωπο, που έχει εξουσιοδοτηθεί ειδικά από τον αιτούντα.

Σχετικές διατάξεις: άρθρα 5Α, 9Α, 10§3 εδ. Β', 21§3 Συντ. άρθρο 902 ΑΚ· άρθρα 221, 226, 242 ΠΚ· άρθρα 432-465 ΚΠολΔ· άρθρα 212, 224 ΚΠΔ· άρθρο 1§5 ΚΙΔ· άρθρο 4§4 ΚΔΔιαδ· άρθρο 24§2 ν. 1397/1983· άρθρο 7 ν. 1729/1987· άρθρο 7§1 α) ν. 1729/1987· άρθρο 122 ν. 2071/92· άρθρα 2, 3, 4 ν. 2472/1997· άρθρο 6§2 ν. 3627/2007· π.δ. 410/88, 88/98 και 121/2008 (ηλεκτρονική συνταγογράφηση).

Βιβλιογραφία: Βάρκα - Αδάμη, Ο προσδιορισμός του θανάτου στην ελληνική νομοθεσία και η υποχρέωση ιατρικής πιστοποίησής του, ΕλλΔνη 1996, 535-541· Κόλλιας, Αγόρευση επί ΑΠ 119/53, ΠοινΧρ 1953, 259· Κουσουλή, Σύγχρονες Μορφές Έγγραφης Συναλλαγής, 1992· Κουτσελίνης, Πιστοποιητικό Θανάτου σε Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκης, Ιατρική Ευθύνη, 1984, σ. 72-76· Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκης, Ιατρικό Πιστοποιητικό σε Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκη, Ιατρική Ευθύνη 1984, σ. 68-72· Λασκαρίδης, Η εξίσωση της νομικής ισχύος των δημόσιων και ιδιωτικών ιατρικών πιστοποιητικών, Digesta 2009, 357-372· Μανιώτης, Η ψηφιακή υπογραφή ως μέσο γνησιότητας εγγράφων στο Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, 1998· Μαργαρίτης, Παρατηρήσεις, Υπερ 1997, 76· Μπουρόπουλος, Ψευδείς Ιατρικά Πιστοποιήσεις (άρθρο 221 ΠΚ), ΠοινΧρ 1961, 505-510· του ιδίου, Ψευδής βεβαίωση, Νόθευσις κ.τ.λ. (άρθρο 242 ΠΚ), ΠοινΧρ 1962, 258-265· Μυλωνόπουλος, Ποινικό Δίκαιο. Ειδικό

Μέρος. Εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα, 2005· *Παϊσίδου*, Το ιστορικό βάθος του θεσμού της επίδειξης των εγγράφων, *ΕπιστΕπετΑρμ* 2009, 55· *Παπαδαμάκης*, Σχόλιο, Υπεξαγωγή εγγράφου από υπάλληλο που του το εμπιστεύθηκαν ή που του ήταν προσιτό λόγω της υπηρεσίας του. (24252 ΠΚ), *Αρμ* 1991, 498-503· *Παπαδόπουλος*, Σχέση Ιατρού - Ασθενούς: το ισχυρότερο εργαλείο θεραπείας, 2003· *Σακελλαρίου*, Ψευδείς ιατρικά πιστοποιήσεις και χρήσις τούτων, *ΠοινΧρ* 1966, 19-21· *Ν. Χριστοδούλου*, Τρία νέα ζητήματα του δικαίου των ηλεκτρονικών εγγράφων μετά το σχέδιο νόμου ηλεκτρονικές υπογραφές, Δ 2000, 1006-1021· *Κ. Χριστοδούλου*, Ηλεκτρονικά έγγραφα και ηλεκτρονική δικαιοπραξία, 2004· *Χρίστου*, Ποινικών Δίκαιον. Εγκλήματα περί τα υπομνήματα, 1977.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.....	1-12	II. Νομική ισχύς και αποδεικτική δύναμη	17-18
I. Έννοια	1	Γ. Η ΕΥΘΥΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΑΛΗΘΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ	19-22
II. Περιεχόμενο	2-3	I. Ποινική ευθύνη.....	19-20
III. Είδη	4-12	II. Αστική Ευθύνη	21
B. ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ	13	III. Πειθαρχική ευθύνη.....	22
I. Η χορήγηση ιατρικών πιστοποιητικών	13-16		

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Περίπτωση 1: Ιατρική γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής αναφέρει ότι ο εξεταζόμενος ασθενής έχει ποσοστό αναπηρίας 50% και χρόνια πάθηση και κατά συνέπεια δικαιούται τόσο την ατελή εισαγωγή αυτοκινήτου του όσο και επιχορήγηση της επιχείρησής του. Πέραν αυτών όμως αναφέρεται και ένα ευαίσθητο προσωπικό δεδομένο, το γεγονός ότι πάσχει από το σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (λοίμωξη HIV). Είναι απαραίτητη η αναφορά της ασθένειας ή αυτή καθιστά την εν λόγω διοικητική πράξη της Υγειονομικής Επιτροπής παράνομη; (ΑΠΔΠΧ 28/2006 σε www.dpa.gr).

Περίπτωση 2: Ιατρός διακινούσε παράνομα φάρμακα με ψευδείς συνταγές ΙΚΑ χρησιμοποιώντας ονόματα ασθενών και αριθμούς βιβλιαρίων υγείας, τα οποία γνώριζε από τις επισκέψεις τους στο ιατρείο του. Χάριν των συνεργαζόμενων ιδιοποιήθηκαν μεγάλα χρηματικά ποσά εις βάρος του ΙΚΑ. Τι είδους αδίκημα υφίσταται; (ΑΠ 1882/1993 ΠοινΧρ 1994, 196).

Περίπτωση 3: Ασθενής υπέβαλε στο ασφαλιστικό του ταμείο ιδιωτικές γνωματεύσεις με σκοπό να του καταβληθεί η δαπάνη μαγνητικής τομογραφίας. Το Ταμείο δεν δέχτηκε τη σχετική παραπεμπτική γνωμάτευση ιδιώτη ιατρού, διότι ο Κανονισμός Παροχών του απαιτεί γνωμάτευση ιατρού Κρατικού ή Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου. Ο ασθενής ισχυρίζεται ότι η άρνηση του ταμείου είναι παράνομη κατά το εδ. γ' § 1 άρθρου 5 ΚΙΔ. Ποιος έχει δίκαιο; (για ΟΓΑ ΣτΠ 5059/2005, για ΤΕΒΕ ΣτΠ 20798/2007, 12174/2007, 2125/2008, 2547/2008 αδημ.).

A. ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

I. Έννοια

- 1 Οι ιατρικές πιστοποιήσεις είναι έγγραφες βεβαιώσεις, οι οποίες αναφέρονται σε ιατρικά γεγονότα (π.χ. κατάσταση νοσηλείας και μεθόδους θεραπείας) για τα οποία ο ιατρός έχει

άμεση αντίληψη λόγω του επαγγέλματός του και προορίζονται να παράγουν πίστη σε κάποια δημόσια αρχή ή Οργανισμό.¹ Ο ιατρός δεν δικαιούται να προβεί σε πιστοποίηση² γεγονότων για τα οποία δεν έχει άμεση αντίληψη ο ίδιος. Από το επίθετο «ιατρικές» συνάγεται το συμπέρασμα ότι στο ρυθμιστικό πεδίο του Κώδικα ανήκουν μόνο οι πιστοποιήσεις που χορηγούνται από ιατρούς και όχι από παραϊατρικούς φορείς (πρβλ. και άρθρο 1§3). Οι ιατρικές πιστοποιήσεις αποτελούν έννοια ευρεία, η οποία περιλαμβάνει τόσο τα ιατρικά πιστοποιητικά, όσο και τις ιατρικές γνωματεύσεις και συνταγογραφήσεις. Η έκδοση ιατρικών πιστοποιητικών αποτελεί ιατρική υποχρέωση, κατά τον ΚΙΔ, και παρεπόμενη συμβατική υποχρέωση εκ της σύμβασης θεραπευτικής αγωγής. Σε ορισμένες περιπτώσεις η υποχρέωση αυτή μπορεί να προκύπτει και από το νόμο, όπως για παράδειγμα από τον κανονισμό των ασφαλιστικών ταμείων στα οποία υπάγεται ο ιατρός.³ Η έκδοση οποιωνδήποτε προαναφερθέντων εγγράφων αποτελεί ιατρική πράξη, κατά το άρθρο 1§3, και επομένως χρειάζεται για τη διενέργειά της ενημέρωση του ασθενή, όπως και για κάθε ιατρική πράξη (βλ. άρθρο 11 ν. 2472/1997).

II. Περιεχόμενο

1. Μορφή. Το ιατρικό πιστοποιητικό για να είναι έγκυρο και να έχει αποδεικτική δύναμη ² πρέπει να έχει ημερομηνία, σφραγίδα και υπογραφή ιατρού. Η υπογραφή πρέπει να τίθεται στο τέλος του εγγράφου, ώστε να καλύπτει το περιεχόμενό του⁴ και σε τέτοια απόσταση από το κείμενο, ώστε να μην δημιουργείται αμφιβολία για την πληρότητα του εγγράφου⁵. Ιατρική πιστοποίηση αποτελούμενη από περισσότερα φύλλα, μη συνδεδεμένα μεταξύ τους ώστε να προκύπτει ότι αποτελούν σύνολο, πρέπει να φέρει υπογραφή σε κάθε φύλλο.⁶ Το περιεχόμενο της ιατρικής πιστοποίησης πρέπει να είναι σαφές, αντικειμενικό και να ανταποκρίνεται στην επιστημονική αλήθεια.⁷ Ο ιατρός πιστοποιεί μόνο ό,τι διαπιστώνει άμεσα κατά την χρονική στιγμή της έκδοσης του πιστοποιητικού. Έτσι για παράδειγμα δεν είναι δυνατή η κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με τρίτους πληροφόρηση και έκδοση βεβαίωσης περί του θανάτου προσώπου διότι ενδεχομένως θα είναι ψευδής ιατρική πιστοποίηση.⁸ Η πιστοποίηση δεν έχει αναδρομική ισχύ, δεν μπορεί δηλαδή να βεβαιώνει γεγονότα τα οποία δεν διαπιστώθηκαν κατά τη χρονική στιγμή έκδοσής τους. Κατ' εξαίρεση γίνεται δεκτή η αναδρομική ισχύς της όχι όμως πέραν του ενός έτους. Κατά συνέπεια δεν

1. Για τον εννοιολογικό προσδιορισμό της έννοιας «πιστοποιητικά» βλ. *Λασκαρίδη*, *Digesta* 2009, 357, 359.

2. Βλ. αναφορά Μαραγκάκη, *Ιατρική Δεοντολογία*, σ. 226 σε απόφαση 8985/13.4.2005 Πειθαρχικού Τμήματος ΓΑΛΛΕΣΙΣ σχετικά με έκδοση ψυχιατρικού πιστοποιητικού για σύζυγο ασθενούς, την οποία γνώριζε ο ψυχίατρος μόνο από διηγήσεις του ασθενούς του. Πρβλ. ΣτΠ 155436/2012.

3. Βλ. και παρακ. άρθρο 20§2 ΚΙΔ κατά το οποίο «ο ιατρός οφείλει να ενεργεί με κύριο γνώμονα το συμφέρον των ασθενών ασφαλισμένων, πάντα όμως στο πλαίσιο του κανονισμού υγειονομικής περίθαλψης του οικείου φορέα κοινωνικής ασφάλισης».

4. Πρβλ. ΕφΘρ 44/1970 Αρμ 1970, 746.

5. Πρβλ. ΕφΘρ 44/1970 Αρμ 1970, 746 και *Μπέη*, άρθρο 443, σ. 1748.

6. Εφαθ 2865/1976 ΝΔίκ. 1976, 287.

7. *Μπάκας*, *ΠοινΧρ* 1996, 800.

8. *Κουτσελίνης* σε *Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη*, σ. 72-76 και παρακάτω αρ. 19-22.

έχει ισχύ ιατρικό πιστοποιητικό εκδοθέν το έτος 2007 από δημόσιο Νοσοκομείο, το οποίο βεβαιώνει ότι ο υπέρ ου η πιστοποίηση υπέφερε από μη συγγενή «σακχαρώδη διαβήτη τύπου Ι» από το έτος 2000. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξε ο Συνήγορος του Πολίτη⁹ και απάντησε αρνητικά σε αίτημα πολίτη να απαλλαχθεί του φόρου κληρονομίας οικονομικού έτους 2007 λόγω της εκ της προαναφερθείσας ασθένειας αναπηρίας του από το έτος 2000. Στην περίπτωση της χορήγησης πιστοποιητικού προς διαπίστωση των σωματικών βλαβών απαιτείται προσεκτική και αναλυτική περιγραφή του είδους και της βαρύτητας της βλάβης (θέση, έκταση, τρόπος πρόκλησης, ηλικία βλάβης) προκειμένου στη συνέχεια να προσδιοριστεί (στην περίπτωση δικαστικής διερεύνησης) ο προβλεπόμενος χρόνος νοσηλείας και αποχής του ασθενούς από την εργασία. Η μη αναλυτική περιγραφή δεν στοιχειοθετεί ψευδή βεβαίωση.¹⁰ Η μορφή των ιατρικών πιστοποιήσεων επαφίεται κατ' αρχήν στη διακριτική ευχέρεια του ιατρού. Για την έκδοση ορισμένων ειδών πιστοποιήσεων χρησιμοποιούνται προδιατυπωμένα έντυπα.

- 3 2. Η αναφορά του σκοπού. Στο ιατρικό πιστοποιητικό πρέπει να αναφέρεται πέρα από το ονοματεπώνυμο του λήπτη και ο σκοπός για τον οποίο εκδίδεται.¹¹ Η αναφορά του σκοπού είναι απαραίτητη για ιατρικό πιστοποιητικό α) που προορίζεται για την απόδειξη ασθένειας προσώπου ενώπιον του δικαστηρίου (πρβλ. ΚΠΔ 348) β) που προορίζεται για την αμφισβήτηση της πνευματικής διαύγειας προσώπου. Σε αυτά τα πιστοποιητικά είναι υποχρεωτική η αναγραφή της ένδειξης «για δικαστική χρήση».¹² Η αναφορά του λήπτη και του σκοπού της έκδοσης των ιατρικών πιστοποιητικών είναι απαραίτητη επιπλέον για να αποφευχθεί αντίθετη προς τον σκοπό της έκδοσης χρήση αυτών. Ο σκοπός προσδιορίζει και το περιεχόμενο του ιατρικού πιστοποιητικού. Όταν αυτό χορηγείται για ιατρικούς λόγους πρέπει να είναι αναλυτικό για την αποφυγή λαθών στη θεραπευτική πορεία του ασθενούς. Αντιθέτως, όταν εκδίδεται για άλλους σκοπούς πρέπει να είναι λιτό και να διαλαμβάνει όσο το δυνατόν λιγότερα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Πρέπει δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τις αρχές της αναγκαιότητας,¹³ προσφορότητας και αναλογικότητας που ισχύουν στα προσωπικά δεδομένα (άρθρο 4 § 1 περ. β' ν. 2472/1997). Συνεπώς κατά την έκδοση πιστοποιητικού αναπηρίας από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές αρκεί η αναφορά του ποσοστού αναπηρίας και δεν χρειάζεται η αναφορά της ασθένειας που θεμελιώνει το αναφερόμενο ποσοστό αναπηρίας, ειδικά εάν το πιστοποιητικό αυτό χρησιμοποιείται από τρίτους και αποφαινεται θετικά ως προς τα συμφέροντα του ασθενούς. Άρα στην Περίπτωση 1 είναι περιττή και παράνομη η αναφορά της ασθένειας. Εξάλλου στο εν λόγω παράδειγμα είναι κατά κανόνα αδύνατος ο διοικητικός έλεγχος της ειδικής επιστημονικής κρίσης της υγειονομικής επιτροπής. Η συγκατάθεση του υποκειμένου ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινοποίησή τους με ιατρικό πιστοποιητικό του (άρθρο 7 ν. 2472/1997). Κατά συνέπεια δεν πρέπει να αναφέρε-

9. ΣτΠ 1106/2007 (αδην).

10. ΑΠ 2166/2003. Πρβλ. για γαλλικό δίκαιο *Μαραγκάκη*, σ. 169.

11. *Κότσανος*, σ. 89.

12. ΠλημμΑλεξ 8/1991 ΤΝΠ Νόμος· ΑΠ 820/2004 ΤΝΠ Νόμος· *Μπάκας*, ΠοινΧρ 1996, 96.

13. Ο ιατρός οφείλει να μην αναφέρει τη διάγνωση, αν αυτό δεν είναι απαραίτητο για τη χρήση του ιατρικού πιστοποιητικού κατά τις ΑΠΔΠΧ 28/2006 και 3/2008.

ται το αποτέλεσμα της διάγνωσης στο πιστοποιητικό ανικανότητας προς εργασία χωρίς τη συγκατάθεση του εργαζομένου.¹⁴

III. Είδη

1. **Ιατρικά πιστοποιητικά και βεβαιώσεις.** Ιατρικό πιστοποιητικό είναι η έγγραφη διαπί- 4
σωση κατάστασης ή γεγονότος αναγόμενου στην ιατρική αρμοδιότητα, χορηγούμενη από
ιατρό χωρίς επίσημη παραγγελία αλλά απλά με αίτηση του ενδιαφερόμενου.¹⁵ Εάν δεν
υπάρχει ιατρός σχετικής ειδικότητας για την έκδοση του απαιτούμενου (από νομικά πρό-
σωπα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου) ιατρικού πιστοποιητικού στο Νομό όπου κατοικεί
ο ασθενής είναι δυνατή η έκδοση της απαιτούμενης ιατρικής βεβαίωσης από αρμόδιους
ιατρούς όμορων Νομών ή της ευρύτερης Περιφέρειας.¹⁶ Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι
δυνατή η έκδοση του απαιτούμενου πιστοποιητικού και από ιατρό παρόμοιας ειδικότη-
τας.¹⁷ Το περιεχόμενο των πιστοποιητικών είναι εξαιρετικά ποικίλο π.χ. βεβαιώσεις γέννη-
σης, εμβολιασμού, θανάτου¹⁸ κ.α. Συνώνυμος προς τον όρο του ιατρικού πιστοποιητικού
θεωρείται και ο όρος της ιατρικής βεβαίωσης. Διακρίνουμε δύο κυρίως κατηγορίες ιατρι-
κών πιστοποιήσεων με βάση το αντικείμενο.

α) **Πιστοποιητικά γέννησης, ασθένειας και υγείας.** Το πιστοποιητικό γέννησης μπορεί να 5
εκδοθεί μόνο εφόσον έχει προηγηθεί σχετική ληξιαρχική πράξη. Υπόχρεος προς δήλωση
γέννησης είναι ο ιατρός μόνο σε περίπτωση που ο πατέρας δεν υπάρχει ή κωλύεται (άρ-
θρο 21§3 ν. 344/1976).¹⁹ Αντιθέτως τα πιστοποιητικά ασθένειας εκδίδονται κατά κανόνα
από αρμόδιο ιατρό ύστερα από κλινική εργαστηριακή διερεύνηση μιας νόσου ή πάθησης
και βεβαιώνουν την ασθένεια και την θεραπεία στην οποία υποβλήθηκε ή υποβάλλεται
ακόμη ο ασθενής. Η έκδοση ή η επίδειξη πιστοποιητικού ασθένειας αποτελεί όρο α) για
την απώλεια δικαιοπρακτικής ικανότητας ή βασικών ελευθεριών, όπως για παράδειγμα της
ελευθερίας κίνησης του ασθενούς που ακουσίως εγκλείεται σε ψυχιατρική κλινική (πιστο-
ποιητικό ψυχικής ασθένειας)²⁰ β) για την απαλλαγή από νόμιμη υποχρέωση στρατιωτικής
θητείας (πιστοποιητικό βαριάς οφθαλμολογικής πάθησης) γ) για την δικαιολόγηση απου-
σίας από συνεδρίαση δικαστηρίου στο οποίο κλήθηκε ο ασθενής ως ένορκος ή μάρτυρας
(πιστοποιητικό νοσηλείας ΚΠολΔ 406) και δ) για την απόκτηση ή την άσκηση δικαιώμα-
τος, όπως δικαιώματος αναρρωτικής αδείας (πιστοποιητικό νοσηλείας ΥΚ 55 § 2) ε) για την

14. Βλ. ΣτΠ 11733/2005 (αδμ.).

15. Βλ. κυρίως Χορταρέα, σ. 164· βλ. επίσης Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουτσελίνη/
Μιχαλοδημητράκη, Ιατρική Ευθύνη, σ. 68, 69 και Κότσιανος, σ. 88.

16. Βλ. σχετικά με αποφάσεις υγειονομικών επιτροπών για τετραπληγικούς και παραπληγικούς ΥΑ
Π3α/Φ. 27/Γ. οικ.124095/17.12.2002.

17. Σε νομούς όπου δεν υπάρχει ιατροδικαστική υπηρεσία ή εργαστήριο ιατροδικαστικής των ΑΕΙ
ή των νοσηλευτικών ιδρυμάτων ΕΣΥ η Εισαγγελία Πρωτοδικών Μυτιλήνης αποφάνθηκε στις
10.6.2005 ότι η ιατροδικαστική πραγματογνωμοσύνη κατά τη διενέργεια νεκροτομής μπορεί να
γίνει και από ιατρό παρόμοιας ειδικότητας που ανήκει στο ΕΣΥ.

18. Κότσιανος, σ. 89· Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη, σ. 69-70.

19. Για τους υπόχρεους αυτής της δήλωσης σε προβληματικές περιπτώσεις όπως για τέκνο εκτός γάμου
ή από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση βλ. Παπαδοπούλου - Κλαμαρή, Η συγγένεια, σ. 252-256.

20. Για ενδιαφέρουσα απόφαση γαλλΠειθαρχικού Τμήματος Ιατρικού Συλλόγου σχετικά με έκδοση
ψυχιατρικού πιστοποιητικού βλ. Μαργακάκη, Ιατρική Δεοντολογία, σ. 227.

άσκηση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.²¹ Τα πιστοποιητικά υγείας είναι οι έγγραφες διαπιστώσεις του ιατρού ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο εξετάσθηκε από αυτόν κλινικά. Τα πιστοποιητικά αυτά χορηγούνται κυρίως για την κατάληψη κάποιας θέσης στο δημόσιο, για την τέλεση του γάμου, για την συμμετοχή σε αθλητική δραστηριότητα,²² για τον προσδιορισμό ικανότητας οδήγησης ή εργασίας σε συγκεκριμένο χώρο καθώς και πολυάριθμες άλλες περιπτώσεις.

- 6 β) *Το Πιστοποιητικό θανάτου. αα) Ορισμός και Περιεχόμενο.* Η ιατρική πιστοποίηση του θανάτου γίνεται με τη συμπλήρωση ειδικού εντύπου που φέρει τον τίτλο «Ιατρικό Πιστοποιητικό Θανάτου». Στο πρώτο μέρος πρέπει να αναφέρονται τα στοιχεία του νεκρού με κάθε λεπτομέρεια καθώς και ο ακριβής χρόνος θανάτου. Στο δεύτερο και κύριο μέρος του πιστοποιητικού αναφέρεται η αίτια του θανάτου και η συμπλήρωσή του αποτελεί αποκλειστική υποχρέωση του ιατρού.²³ Ο προσρισμός του πιστοποιητικού αυτού είναι η παροχή δημόσιας και υπεύθυνης διαβεβαίωσης περί του τέλους της ζωής, της αιτίας και άλλων ειδικότερων πληροφοριών που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν τη διερεύνηση του θανάτου. Εφόσον αυτή προσκομισθεί ενώπιον των αστυνομικών αρχών επιτρέπεται ο ενταφιασμός του πτώματος. Παράλληλα ενημερώνεται και η Δικαιοσύνη περί της αιτίας του θανάτου για τον αποκλεισμό της ποινικής ευθύνης κάποιου τρίτου προσώπου. Επιπλέον, στους παθολογικούς θανάτους ο καθορισμός της αρχικής, ενδιάμεσης και τελικής αιτίας προϋποθέτει προσωπική και σωστή επιστημονική αξιολόγηση. Τούτο διευκολύνει την επιδημιολογική μελέτη των αιτιών θανάτου και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τη δημόσια υγεία.

ββ) *Είδη.* Η ιατρική πιστοποίηση του θανάτου μπορεί να διακριθεί σε δύο βασικά είδη:

- 7 i) *Ιατρική πιστοποίηση σε περίπτωση «φυσικού» θανάτου.* Ο θάνατος που οφείλεται σε γνωστή νόσο («φυσικός») πιστοποιείται από τον ιατρό που νοσήλευσε τον αποβιώσαντα. Αν ο θάνατος συμβεί σε νοσοκομείο, αρμόδιος για την έκδοση του πιστοποιητικού είναι κάθε ιατρός της ομάδας που νοσήλευσε τον αποβιώσαντα. Εφόσον κάποιος ιατρός της ομάδας γνωρίζει τη νόσο και πεισθεί για το θάνατο, υποχρεούται να χορηγήσει το ιατρικό πιστοποιητικό.²⁴ Αντίθετα, αν ο ιατρός διαπιστώσει ότι ο θάνατος δεν αποτελεί κατάληξη της νόσου και δημιουργούνται βάσιμες υπόνοιες παρεμβολής ενός εξωτερικού παράγοντα, μπορεί να αρνηθεί την έκδοση του πιστοποιητικού. Σε τέτοια περίπτωση επιβάλλεται νεκροτομή μετά από παραγγελία των αστυνομικών αρχών. Πρέπει να σημειωθεί ότι η χωρίς στοιχεία άρνηση χορήγησης πιστοποιητικού θανάτου είναι παράνομη και επισύρει ποινικές κυρώσεις (άρθρο 48 ν. 344/1976 σε συνδ. με ΠΚ 458).
- 8 ii) *Ιατρική πιστοποίηση σε «μη φυσικό» θάνατο.* Ο βίαιος και αιφνίδιος θάνατος από άγνωστη αιτία πιστοποιείται από ιατροδικαστή ή εντεταλμένο ιατρό κατά τις διατάξεις του άρθρου 183 ΚΠΔ.²⁵ Ως τέτοιος θεωρείται ο θάνατος από απαγχονισμό, ασφυξία, στραγγα-

21. Κουσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουσελίνη/Μιχαλοδημητράκη, σ. 69· Κότσιανος, σ. 89.

22. Βλ. ΣτΠ 2598/2008 για τα πιστοποιητικά υγείας με σκοπό την εγγραφή σε κολυμβητήριο.

23. Κουσελίνης σε Κουσελίνη/Μιχαλοδημητράκη, σ. 73-74.

24. Γενικότερα για τις σχέσεις μεταξύ των ιατρών στα ιατρικά συμβούλια βλ. παρακ. Τρούλη, άρθρο 22 αρ. 8.

25. Πρβλ. Marquant, Introduction to Medical Law, σ. 61 για τις περιπτώσεις που γίνεται ιατροδικαστική εξέταση στο Ηνωμένο Βασίλειο.

λισμό, πνιγμό, θλαστικές κακώσεις, κακώσεις με νύσσοντα και τέμνοντα όργανα, πυροβόλα όπλα, τροχαία ατυχήματα, εργατικό ατύχημα, πτώση εξ ύψους, θερμοπληξία, εξάντληση από το κρύο, εγκαύματα, ηλεκτροπληξία, κεραυνοπληξία, δηλητηριάσεις, παιδοκτονίες κ.ά. Στους αιφνίδιους θανάτους διενεργείται νεκροψία τόσο για εκείνους που προσκομίζονται στα εξωτερικά ιατρεία όσον και για εκείνους που προσκομίζονται στα νοσοκομεία νεκροί. Ακόμη και στην περίπτωση που υπάρχει πιστοποιητικό θανάτου από θεράποντα οικογενειακό ιατρό στο οποίο ως αιτία θανάτου αναφέρεται κάποιο χρόνιο νόσημα, διενεργείται νεκροψία γιατί ένα τέτοιο πιστοποιητικό που καλόπιστα χορηγήθηκε από τον θεράποντα ιατρό δεν αποκλείει εγκληματική ενέργεια.²⁶ Το πιστοποιητικό δεν πρέπει να αναφέρεται σε θέματα ποινικής ή αστικής (κυρίως αδικοπρακτικής) ευθύνης κάποιου συγκεκριμένου προσώπου.²⁷ Ο χαρακτηρισμός ενός θανάτου ως αιφνιδίου ενεργοποιεί τις ανακριτικές αρχές. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει ο ιατροδικαστής να ενδίδει σε πιέσεις που ασκούνται για τον αποχαρακτηρισμό ενός θανάτου «αιφνιδίου», λόγω της χρήσης ναρκωτικών ή αυτοκτονίας έστω και αν αυτός ο χαρακτηρισμός προσβάλλει την μνήμη του νεκρού και την κοινωνική θέση των συγγενών του. Ένας τέτοιος αποχαρακτηρισμός μπορεί να θεμελιώσει ποινική ευθύνη του εκδότη - ιατρού κατά το άρθρο 221 γ ΠΚ (ψευδής ιατρική πιστοποίηση).

2. Ιατρικές γνωματεύσεις. Η βασική διαφορά ανάμεσα στην ιατρική βεβαίωση και την ια- 9
τρική γνωμάτευση έγκειται στο γεγονός ότι η πρώτη αποτελεί βεβαίωση για πραγματικά γεγονότα και επιστημονικά ευρήματα ενώ η δεύτερη αποτελεί έγγραφη υποκειμενική κρίση σχετικά με την κατάσταση της υγείας του ασθενούς και τη διάγνωση πιθανής ασθένειάς του. Οι ιατρικές γνωματεύσεις, λόγω του χαρακτήρα τους ως κρίσεων, σπάνια μπορούν να χαρακτηρισθούν ψευδείς. Υπό την έννοια του ΠΚ 221§1 αλλά υποκειμενικές κρίσεις, δεν αποτελούν ιατρικές πιστοποιήσεις. Επιστημονικά ευρήματα αποτελούν η βαρύτητα της νόσου ενώ υποκειμενική κρίση ο προκαθορισμός του χρόνου ανικανότητας προς εργασία.²⁸

3. Ιατρικές συνταγές. α) *Περιεχόμενο.* Ιατρική συνταγή είναι η έγγραφη και ιδιόχειρη πα- 10
ραπομπή από ιατρό σε φαρμακοποιό για την παράδοση συγκεκριμένου φαρμάκου στον φέροντα τη συνταγή ή στον ασθενή. Η συνταγή πρέπει να περιλαμβάνει: την ημερομηνία, το ονοματεπώνυμο του ασθενούς, την πλήρη και σαφή διάγνωση και αιτιολόγηση της χορήγησης²⁹ ιδιοσκευασμάτων (ονομασία, μορφή, περιεκτικότητα, αριθμό εμβολαγίων και δοσολογικό σχήμα), οδηγίες χρήσης, την υπογραφή και το ονοματεπώνυμο ή τη σφραγίδα του ιατρού.³⁰ Οι ιατρικές συνταγές προστατεύονται με το ν. 2472/1997, γιατί περιέχουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα που αφορούν την υγεία. Συνεπώς η ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων της συνταγής από τον φαρμακοποιό σε τρίτο (φαρμακευτικές εταιρείες, φαρμακέμποροι) προκειμένου να προμηθευτεί το αναγραφόμενο στη συνταγή φάρμακο,

26. Βλ. αναλυτικά περί ιατροδικαστικής έρευνας στους αιφνίδιους θανάτους το ενημερωτικό έγγραφο Προϊσταμένου της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών αριθμ. πρωτ. 976/1994 προς τους Προέδρους των ΔΣ των Νοσοκομείων και ΣτΠ 435/2004.

27. Marquant, Introduction to Medical Law, σ. 62.

28. Περισσότερα παραδείγματα σε Μυλωνόπουλο, Εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα, σ. 178.

29. Πρβλ. για την ευθύνη των ιατρών αναφορικά με το φαινόμενο «προκλητής ζήτησης φαρμάκων» παραπ. Ζαφειροπούλου/Παραδόπουλο, άρθρο 4 αρ. 5-7.

30. Βλ. σχετ. εγκύκλιο σε <http://www.isathens.gr>

αποτελεί παράνομη επεξεργασία την οποία αφενός απαγορεύεται να ενεργήσει ο φαρμακοποιός και αφετέρου απαγορεύεται να απαιτήσει ο τρίτος από τον φαρμακοποιό (ΑΠΔΠΧ 51/2002³¹).³² Έχοντας υπόψη τα παραπάνω η ΑΠΔΠΧ έχει συστήσει στους φαρμακοποιούς να λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέσο για την εξασφάλιση του απόρρητου των ιατρικών συνταγών αποφεύγοντας τη διαβίβασή τους σε τρίτα μη προβλεπόμενα από το νόμο πρόσωπα.

- 11 β) *Χρόνος χορήγησης φαρμάκων και οι έννομες συνέπειες αναληθούς συνταγής.* Όσον αφορά στο χρόνο χορήγησης των φαρμάκων στο άρθρο 2 του π.δ. 67/2000, προβλέπεται ότι τα συνταγογραφούμενα φάρμακα πρέπει να χορηγούνται για όσο χρόνο έχει ορίσει ο ιατρός με τη γνωμάτευσή του και πάντως όχι πέραν της διετίας από την έκδοση της γνωμάτευσης. Για την ασφάλεια των ασθενών είναι σκόπιμο η επαναλαμβανόμενη συνταγογράφηση να μην υπερβαίνει τους 3 έως 6 μήνες (ανάλογα με τη νόσο) και μετά την πάροδο να ζητούν οι ασθενείς από τους ιατρούς την έκδοση νέων γνωματεύσεων³³ και συνταγών. Κάθε ιατρός υποχρεούται να συνταγογραφεί φάρμακα εγκεκριμένα από τον ΕΟΦ. Η χορήγηση φαρμάκων εκτός των εγκεκριμένων συνιστά «κλινική δοκιμή», για την οποία απαιτείται άδεια από τον ΕΟΦ κατά τις διατάξεις της ΥΑ Α6/Ι0983/12.12.84.³⁴
- 12 γ) *Σχετικά ποινικά αδικήματα.* Η συνταγή αποτελεί έγγραφο κατά την έννοια της ΠΚ 216 (πλαστογραφία) και πιστοποιητικό κατά την έννοια της ΠΚ 217 (πλαστογραφία πιστοποιητικού). Η έκδοση συνταγής από μη αρμόδιο ιατρό τιμωρείται ως πλαστογραφία εγγράφου ή ως πλαστογραφία πιστοποιητικού. Η σύνταξη ψευδούς συνταγής συνιστά το αδίκημα της ΠΚ 221 γ (ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις) και της ΠΚ 386 (απάτης) κατά αληθή συρροή.³⁵ Ιατρός επομένως δημόσιου θεραπευτηρίου που βεβαιώνει ψευδώς στα βιβλιάρια νοσηλείας υπαλλήλων ότι τους εξέτασε και στη συνέχεια υποβάλλει τις σχετικές εντολές υγειονομικής περίθαλψης για να εισπράξει αμοιβές από το δημόσιο υπέχει ποινική ευθύνη για τα εγκλήματα της ψευδούς ιατρικής πιστοποίησης και της απάτης.³⁶ Το ίδιο ισχύει και για ιατρό που αποκτά φάρμακα μέσω ψευδών συνταγών του ΙΚΑ και μετά τα πουλά σε τρίτους (βλ. Περίπτωση 2)³⁷.

Β. ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ

Ι. Η χορήγηση ιατρικών πιστοποιητικών

- 13 1. Το δικαίωμα. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 5Α Συντ., το οποίο αναγνωρίζει ατομικό δικαίωμα πληροφόρησης σε συνδυασμό με την §4 άρθρου 4 ΚΔΔιαδ τα δημόσια νοσοκομεία

31. Βλ. σχετικά www.dpa.gr

32. Βλ. αντίστοιχη περίπτωση στο UK R v. Department of Health ex p Source Informatics Ltd [2000] All ER 786 για κοινοποίηση ιατρικών συνταγών από εταιρεία ιατρικού λογισμικού Η/Υ σε φαρμακευτικές εταιρείες προς διευκόλυνση διαφημιστικής τους καμπάνιας.

33. Βλ. σχετ. εγκύκλιο σε <http://www.isathens.gr>

34. Βλ. σχετ. εγκύκλιο σε <http://www.isathens.gr> Πρβλ. και Πλεύρη, άρθρο 24 αρ. 9.

35. Μυλωνόπουλος, σ. 183.

36. Συμβ ΑΠ 674/1989 ΠοινΧρ 1990, 83.

37. ΑΠ 1882/1993 ΠοινΧρ 1994, 196.

είναι υποχρεωμένα «να χορηγούν αμέσως (ιατρικά) πιστοποιητικά» και να επιτρέπουν την πρόσβαση σε αυτά ύστερα από (γραφτή ή προφορική) αίτηση του ασθενούς. Τα ασφαλιστικά ταμεία υποχρεούνται προς έκδοση πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων σε ασφαλισμένους μόνο εφόσον αυτοί έχουν προβεί σε προηγούμενη εξόφληση των ασφαλιστικών εισφορών τους (άρθρο 13 π.δ. 258/2005).³⁸ Το δικαίωμα πληροφόρησης του ασθενούς υφίσταται και έναντι των ιδιωτών ιατρών ή ιατρών ΝΠΙΔ, δηλ. και αυτοί οι ιατροί υποχρεούνται προς έκδοση πιστοποιητικών μετά από σχετικό αίτημα του ασθενούς.³⁹ Το νόμιμο αίτημα για πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα πρέπει να ικανοποιείται εντός 15 ημερών από την υποβολή της αίτησης του δικαιούχου (άρθρο 12 ν. 2472/1997).⁴⁰ Ιατρός με την ιδιότητα δημοσίου υπαλλήλου απαγορεύεται να απαιτήσει χρηματικό ποσό προκειμένου να εκδώσει ή χορηγήσει ιατρικό πιστοποιητικό. Μια τέτοια απαίτηση αποτελεί παράνομη πράξη, η οποία επισύρει την αστική, ποινική και πειθαρχική του ευθύνη.⁴¹

2. Ο τρόπος άσκησης του ενόπιον ΝΠΔΔ. α) *Με αίτηση του προσώπου το οποίο αφορούν.* Το ιατρικό πιστοποιητικό περιέχει (ευαίσθητα) προσωπικά δεδομένα του ασθενούς και γι' αυτό πρέπει να δίνεται απ' ευθείας από τον ιατρό στον ασθενή. Κατά συνέπεια στην περίπτωση κατά την οποία ο ασθενής ζητά τη χορήγηση του ιατρικού πιστοποιητικού δημοσίου νοσοκομείου μέσω ΚΕΠ, το αρμόδιο νοσοκομείο οφείλει να παραδώσει το πιστοποιητικό στον δικαιούχο ή να το αποστείλλει ταχυδρομικώς.⁴² Η ταχυδρομική αποστολή του ιατρικού πιστοποιητικού είναι επιτρεπτή αν δεν είναι δυνατή η άμεση χορήγηση του, οπότε αποστέλλεται ταχυδρομικώς εντός 10 ημερών από της υποβολής της αίτησης (άρθρο 4§4 ΚΔΔιαδ).⁴³ Η παραπάνω προθεσμία, ως ειδική, κατисχύει της 15ήμερης που ορίζει το άρθρο 12 ν. 2472/1997.⁴⁴ Η αποστολή πρέπει να γίνει στη διεύθυνση του ασθενούς και όχι μέσω ΚΕΠ, διαφορετικά προσβάλλονται προσωπικά δεδομένα του ασθενούς κατά την §6 του άρθρου 12 του ν. 2472/1997.⁴⁵

β) *Κατ' αίτηση τρίτου που αποδεικνύει έννομο συμφέρον.* Το πιστοποιητικό μπορεί να χορηγηθεί και σε τρίτο ο οποίος έχει έννομο συμφέρον να λάβει γνώση των δεδομένων που αφορούν την υγεία ενός άλλου προσώπου. Η ασφαλιστική εταιρεία για παράδειγμα έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει ιατρικό πιστοποιητικό από νοσοκομείο για ασφαλισμένο της ώστε να διαπιστώσει την αλήθεια των ισχυρισμών του περί της καταστάσεως της υγείας του.

38. ΣτΠ 26725/2011 (αδμ.).

39. Βλ. σχετικά με το δικαίωμα λήψης αναγκαίων πιστοποιητικών του λήπτη εξιτηρίου το γαλλικό διάταγμα της 14.1.1974.

40. Αναλυτικά για το δικαίωμα πρόσβασης σε ιατρικά έγγραφα βλ. παρακ. Λασκαρίδη, άρθρο 14 αρ. 16-23.

41. Βλ. αναλυτικά για τους όρους και τις έννοιες συνέπειες αυτής παρακ. Λασκαρίδη, άρθρο 19 αρ. 12-19.

42. Βλ. σχετική επιταγή για χορήγηση προσωπικά στον ασθενή του ιατρικού πιστοποιητικού *Μαραγκάκη*, Ιατρική Δεοντολογία, σ. 169.

43. Ταχυδρομικά αποστέλλονται τα ιατρικά πιστοποιητικά «αν η άμεση χορήγηση τούτων δεν είναι δυνατή», βλ. άρθρο 4§4 εδ. Β' ΚΔΔιαδ. Και στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ασθενής-διοικούμενος μπορεί και πάλι να ζητήσει την μη αποστολή του πιστοποιητικού αλλά την αυτοπρόσωπή ή μέσω αντιπροσώπου παραλαβή του κατά το γ' εδάφιο η ίδια παραγράφου.

44. *Αρμαμέντος/Σωτηρόπουλος*, σ. 352.

45. ΣτΠ 19846/2007· πρβλ. *Αρμαμέντος/Σωτηρόπουλος*, σ. 357.

- 16 γ) *Αυτεπάγγελτα*. Κατά κανόνα η χορήγηση του πιστοποιητικού πραγματοποιείται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου ο ιατρός είναι υποχρεωμένος αυτεπάγγελτα να χορηγήσει το ιατρικό πιστοποιητικό χωρίς αίτηση. Τέτοια περίπτωση είναι της γέννησης και του θανάτου προσώπου οπότε ο ιατρός υποχρεούται να εκδώσει πιστοποιητικό γέννησης ή θανάτου το οποίο είναι απαραίτητο για την σύνταξη αντίστοιχης ληξιαρχικής πράξης. Πιστοποιητικό γέννησης εκδίδει αυτεπάγγελτα ο ιατρός που πραγματοποιήσει τον τοκετό και το παραδίδει στους συγγενείς, ώστε να το παραδώσουν στον αρμόδιο ληξίαρχο.

II. Νομική ισχύς και αποδεικτική δύναμη

- 17 1. *Ισοτιμία ιατρικών πιστοποιήσεων από ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ*. Η εξίσωση των ιατρικών πιστοποιητικών η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5 ΚΙΔ (εδάφιο γ' §1) έρχεται σε σύγκρουση α) με Υπουργικές Αποφάσεις, οι οποίες εξαρτούν τη χορήγηση οικονομικών βοηθημάτων σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες από την προσκόμιση γνωματεύσεων Κρατικού Νοσοκομείου⁴⁶ β) με τους κανονισμούς των ασφαλιστικών ταμείων, οι οποίοι απαιτούν την προσκόμιση γνωματεύσεως ιατρού Κρατικού Νοσοκομείου⁴⁷ γ) με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 438 και 440).⁴⁸ Στην πρώτη περίπτωση, το εδ. γ' §1 του άρθρου 5 ΚΙΔ κατισχύει των υπουργικών αποφάσεων ως κανόνας δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος. Κατά συνέπεια τα εν λόγω βοηθήματα πρέπει να χορηγούνται ακόμα και αν η προσκομιζόμενη από τον αιτούντα ιατρική γνωμάτευση εκδόθηκε από ιδιώτη ιατρό.⁴⁹ Στη δεύτερη περίπτωση της σύγκρουσης ΚΙΔ με τις διατάξεις των Κανονισμών Ασφαλιστικών Ταμείων πρόκειται για κανόνες ίσης τυπικής ισχύος οπότε υπερτερούν οι τελευταίες διότι σε μια στάθμιση συμφερόντων το έννομο αγαθό της υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, που αυτοί προστατεύουν, προέχει έναντι της ισότητας μεταξύ επαγγελματικών δικαιωμάτων δημοσίων και ιδιωτών ιατρών. Επομένως νομίμως οι κοινωνικοασφαλιστικοί φορείς δεν δέχονται ιατρι-

46. Βλ. α) ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας Π3α/Φ.27/Γ.Π.οικ.124095/17.12.2002 σχετικά με τη χορήγηση οικονομικού βοηθήματος τετραπληγίας από τις Διευθύνσεις Πρόνοιας β) άρθρο 3 ΥΑ του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών Γ4/534/7.3.1981 όπως αντικαταστάθηκε με την ΚΥΑ Π4γ/Φ.421/Φ.422/Φ.423/Φ.221/οικ.6286/24.10.1997 σχετικά με την εγγραφή στο γενικό μητρώο τυφλών γ) άρθρο 5 ΚΥΑ των Υπουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών και Οικονομικών ΚΥΑ Δ3β/423/9.2.1973 όπου για την αναγνώριση κωφαλάλου ως δικαιούχου χρηματικού βοηθήματος δ) άρθρο 6 ΚΥΑ των Υπουργών Υγείας και Οικονομικών Γ4/Φ.12/οικ.1930/28.7.1982 όπως αντικαταστάθηκε με την ΚΥΑ Π4γ/Φ.421/Φ.422/Φ.423/Φ.221/οικ.6286/24.10.1997 σχετικά με την αναγνώριση δικαιώματος οικονομικής ενισχύσεως του βαριά νοσητικά καθυστερημένου ε) άρθρο 5 ΚΥΑ των Υπουργών Υγείας και Οικονομικών Γ4α/Φ.225/161/3.2.1989 σχετικά με οικονομική ενίσχυση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

47. Βλ. άρθρο 5§2 του π.δ. 894/1981 «Περί της παρεχόμενης εις τους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου προστασίας» και άρθρο 6§7 Κανονισμού Παροχών ΟΠΑΔ.

48. Ενδεικτικά για τις αντινομίες αυτές βλ. ΣτΠ 5059/2005, 12174/2007, 17546/2007, 20798/2007, 2125/2008, 2547/2008 (όλες αδημ.).

49. Αναλυτικά ως προς την επιχειρηματολογία Λασκαρίδης, *Digesta* 2009, 357, 364-365.

κές γνωματεύσεις ιδιωτών ιατρών παρά την αντίθετη διατύπωση του εδ. γ' §1 του άρθρου 5 ΚΙΔ (Περίπτωση 3).⁵⁰

2. Αποδεικτική δύναμη ιατρικών πιστοποιήσεων. Ιατρική πιστοποίηση η οποία εκδίδεται 18 από ιατρό απασχολούμενο στο δημόσιο, έστω και προσωρινά, αποτελεί δημόσιο έγγραφο κατά την έννοια των ΚΠολΔ 438 και 440.⁵¹ Τέτοιου είδους έγγραφο είναι η γνωμοδότηση υγειονομικής επιτροπής⁵² και η βεβαίωση θανάτου.⁵³ Ιατρικές πράξεις, οι οποίες έγιναν από τον εκδότη τους ή πραγματοποιήθηκαν ενώπιον του και βεβαιώνονται στο δημόσιο ιατρικό πιστοποιητικό πρέπει να γίνονται δεκτές ως πλήρες αποδεικτικό μέσο κατά ΚΠολΔ 438. Επιτρέπεται μόνο προσβολή του εγγράφου ως πλαστού κατά τη διαδικασία των άρθρων 460-465 ΚΠολΔ. Αντίθετα, δεν έχουν καμία αποδεικτική δύναμη έγγραφα που εκδόθηκαν από ιατρό του δημοσίου εκτός των ορίων της αρμοδιότητας του.⁵⁴ Θέμα ανακύπτει ως προς την αποδεικτική δύναμη πιστοποιητικού το οποίο εκδίδεται από ιδιώτη ιατρό. Σύμφωνα με το άρθρο 443 ΚΠολΔ (σε συνδ. με το άρθρο 160 ΑΚ) ιδιωτική ιατρική πιστοποίηση αποτελεί απόδειξη μόνο ως προς την προέλευση του από τον υπογράφοντα εκδότη και όχι για αυτά που πιστοποιεί. Τούτο έρχεται σε αντίθεση με το εδ. γ' §1 του άρθρου 5 ΚΙΔ που εξισώνει πλήρως τα ιδιωτικά και τα δημόσια πιστοποιητικά ως προς τη νομική ισχύ τους.⁵⁵ Η αντινομία αυτή είναι φαινομενική όπως διαπιστώνουμε μέσω του μεθοδολογικού εργαλείου της στάθμισης συμφερόντων. Μέσω αυτής παρατηρούμε ότι το συλλογικό συμφέρον δίκαιης και ταχείας δίκης, το οποίο ικανοποιείται με τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις του ΚΠολΔ, δεν έρχεται σε σύγκρουση αλλά συρρέει μάλλον με το συμφέρον εξίσωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων όλων των ιατρών, το οποίο προστατεύει το άρθρο 5 ΚΙΔ.⁵⁶ Κατά συνέπεια θα πρέπει να γίνει δεκτή η εξίσωση των δημόσιων με τα ιδιωτικά ιατρικά πιστοποιητικά και σε επίπεδο εκτίμησης των αποδείξεων. Πρέπει δηλ. να δεχτεί το δικαστήριο πλήρη απόδειξη και για τα ιατρικά ιδιωτικά πιστοποιητικά.

Σε περίπτωση που οι ιατρικές πιστοποιήσεις εξεδόθησαν κατά παράβαση της επιβαλλόμενης εξεμύθειας, τότε στην πολιτική διαδικασία δεν επέχουν θέση ιατρικής πιστοποίησης αλλά απλής μαρτυρίας.⁵⁷ Στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας και της «ηλεκτρονικής υγείας» (e-Health) οι ιατρικές πιστοποιήσεις θα λάβουν ηλεκτρονική μορφή και θα αποτελέσουν «ηλεκτρονικό έγγραφο».⁵⁸ Ως ηλεκτρονικό έγγραφο χαρακτηρίζεται κάθε έγγραφο του οποίου η υπογραφή παράγεται εξ ολοκλήρου ή παράγεται με τη βοήθεια της ηλεκτρονικής τεχνολογίας. Η ιατρική πιστοποίηση μπορεί να δοθεί στον ασθενή α) μέσω

50. Για τον τρόπο άρσης αυτής της αντινομίας μεταξύ ΚΙΔ και Κανονισμού Ασφαλιστικών Ταμείων μέσω μιας συστηματικής ερμηνείας και μέσω στάθμισης εννόμων αγαθών βλ. Λασκαρίδη, *Digesta* 2009, 357, 366-371.

51. Κεραμέας/Κονδύλης/Νίκας(-Τέντες) ΚΠολΔ 438, αρ. 2. Πρβλ. για την έννοια του υπαλλήλου και περ. α' άρθρου 13 ΠΚ.

52. ΑΠ 791/1995 ΕΝΔ 1996, 66, 68.

53. ΑΠ 958/1975 ΝοΒ 1976, 267.

54. Βλ. Κεραμέας/Κονδύλης/Νίκας(-Τέντες) ΚΠολΔ 438, αρ. 3 για παραδείγματα.

55. Πρβλ. αναφορικά με την ταχεία εκδίκαση των πολιτικών υποθέσεων ως υποχρέωση εκ του άρθρου 6 ΕΣΔΑ Λασκαρίδη, *ΕφαρμΔημΔ* 2002, 401-410.

56. Για την προβληματική αυτή βλ. Λασκαρίδη, *Digesta* 2009, 357, 369-371.

57. Κότσανος, σ. 89.

58. Βλ. αντί άλλων Κουσουλή, σ. 138-147 και Κ. Χριστοδούλου, *Ηλεκτρονικά έγγραφα*, σ. 43-72.

τηλετυπίου ή τηλεμοιοτυπικού μηχανήματος (μη γνήσιο ηλεκτρονικό έγγραφο) β) μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μαγνητικών μέσων αποθήκευσης (δισκέτα, στύλος οπτικών ινών και γνήσιο ηλεκτρονικό έγγραφο σε μαγνητική μορφή). Στην πρώτη περίπτωση η πιστοποίηση είναι αδιαμφισβήτητη έγκυρη⁵⁹. Στη δεύτερη περίπτωση η πιστοποίηση είναι έγκυρη υπό ορισμένες προϋποθέσεις και ιδίως εάν φέρει προηγμένα, δηλ. ασυμμετρική κρυπτογραφική υπογραφή⁶⁰.

Γ. Η ΕΥΘΥΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΑΛΗΘΩΝ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ

Ι. Ποινική ευθύνη

- 19 1. Εξίσωση ευθύνης ιδιωτών και δημόσιων ιατρών. Οι ιατρικές πιστοποιήσεις συμβάλλουν συνήθως στη δημιουργία εννόμων σχέσεων. Πολλές φορές μάλιστα οι συνέπειες της έκδοσης ενός ιατρικού πιστοποιητικού είναι δυνατόν να αποβούν βαρύτατες όχι μόνο για τα υλικά συμφέροντα,⁶¹ αλλά και για την τιμή⁶² και τη ζωή εκείνων τους οποίους αφορούν ή και τρίτων. Επομένως επιβάλλεται οι ιατροί να χορηγούν τα πιστοποιητικά μετά από μέγιστη περίσκεψη, απόλυτη ειλικρίνεια και ευσυνειδησία.⁶³ Σύμφωνα με το άρθρο 5§3 εδ. γ' ΚΙΔ και την πάγια θέση της νομολογίας⁶⁴ και της θεωρίας⁶⁵ ο ιδιώτης ιατρός τιμωρείται πλέον με την ποινή που προβλέπεται από την § 3 του ΠΚ 226 σα να ήταν δημόσιος υπάλληλος για την έκδοση ψευδούς ιατρικής πιστοποίησης. Κατ' αποτέλεσμα του επιβάλλεται πλέον ποινή φυλάκισης ενός έτους (ΠΚ 242) και όχι 6 μηνών όπως παλαιότερα (ΠΚ 221 γ'). Η ενιαία αντιμετώπιση της εν λόγω πράξης ιδιώτη ή κρατικού ιατρού είναι αποτέλεσμα της εξίσωσης της νομικής ισχύος των πιστοποιητικών που αυτοί εκδίδουν. Ο συντάκτης του άρθρου 5 ΚΙΔ επιδίωξε όπως η αύξηση του κύρους των ιδιωτικών ιατρικών πιστοποιητικών να βαίνει παράλληλα με την αύξηση της ποινικής ευθύνης των ιδιωτών ιατρών σε πε-

59. Βλ. αντί άλλων Κουσουλή, σ. 121-137 και γενικά Κ. Χριστοδούλου, Ηλεκτρονικά έγγραφα και ηλεκτρονική δικαιοπραξία, *passim*.

60. Βλ. γενικά Μανιώτης, Η ψηφιακή υπογραφή ως μέσο γνησιότητας εγγράφων *passim* και Κ. Χριστοδούλου, Δ 2000, 1006-1021 και ειδικά για τα ηλεκτρονικά ιατρικά έγγραφα Laskaridis, Die elektronische Patientenakte, σ. 169-218.

61. Π.χ. απώλεια εργασίας υπηρετούντος στο Πολεμικό Ναυτικό λόγω πιστοποίησης της οροθετικότητάς του (ΣτΠ 11733/2005 αδημ.).

62. Βλ. σχετικά Β εναντίον Γαλλίας, ΕΔΔΑ 1992, 1, 16 (1992) 16 EHRR 1, όπου, παρά την αλλαγή φύλου ασφαλισμένου, ιατροί γαλλικού ασφαλιστικού ταμείου συνέχιζαν να αναφέρονται σε αυτόν ως άντρα και όχι ως γυναίκα παρά την αλλαγή της ανατομίας του και του τρόπου ζωής του. Κρίθηκε ότι ορθώς ο Β ζητούσε να αναφέρεται ως γένους θηλυκού παρά το γεγονός ότι βιολογικά παρέμενε άντρας.

63. Κότσιανος, σ. 89-90.

64. Βλ. ΑΠ 195/1990 ΤΝΠ ΔΣΑ· ΠλημμΘεσσαλ 118/1997 ΤΝΠ Νόμος. Αντίθετος ΑΠ 1882/1993 ΠοινΧρ 1994, 196, ο οποίος θεωρεί ότι οι δημόσιοι ιατροί υπάγονται στο άρθρο 242 και όχι 212 γ ΠΚ. Βλ. σχετικά με τις ψευδείς ιατρικές πιστοποιήσεις ΑΠ 1400/2003 ΤΝΠ Νόμος· ΑΠ 2166/2003 ΤΝΠ Νόμος· ΑΠ 1492/1982 ΠοινΧρ 1983, 545· ΑΠ 285/1961 Ποιν Χρ 1964, 577.

65. Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκη/Μιχαλοδημητράκης, Ιατρική Ευθύνη, σ. 72.

ρίπτωση έκδοσης αναληθών πιστοποιητικών.⁶⁶ Ο ιατρός δεν υπέχει ποινική ευθύνη, κατά τις προαναφερθείσες διατάξεις του νόμου όταν εκθέτει στο ιατρικό πιστοποιητικό υποκειμενικές κρίσεις, όπως π.χ. όταν προκαθορίζει τον χρόνο ανικανότητας του ασθενούς προς εργασία. Αντίθετα, τέτοιου είδους κρίση δεν αποτελεί ο χαρακτηρισμός της νόσου του ασθενούς, καθώς αυτή μπορεί να διαπιστωθεί από αντικειμενικά ευρήματα κατά την ιατρική επιστήμη.⁶⁷ Το ψεύδος του πιστοποιητικού μπορεί να ανάγεται στην υγεία του προσώπου και σε κάθε περιστατικό που έχει σχέση με την υγιεινή κατάσταση ή σε πράξη για την οποία ο ιατρός που εξέδωσε το πιστοποιητικό ήταν αρμόδιος π.χ. εισιτήριο, εξιτήριο από νοσοκομείο.⁶⁸ Για την στοιχειοθέτηση του ΠΚ 221γ§1 απαιτείται δόλος ο οποίος καλύπτει την αναλήθεια των περιεχομένων της πιστοποίησης και τη δυνατότητα βλάβης των συμφερόντων τρίτου.⁶⁹ Εάν η έκδοση του ιατρικού πιστοποιητικού έχει αναζητηθεί από δημόσια αρχή, αυτό συνιστά έκθεσηπραγματογνωμοσύνης με συνέπεια η ψευδής πιστοποίηση να τιμωρείται με την ποινή που προβλέπεται από την § 3 του ΠΚ 226.⁷⁰ Η έκδοση του ιατρικού πιστοποιητικού δεν συντελείται μόνο με την υπογραφή του, αλλά απαιτείται και παράδοσή του ή αποστολή του στον δικαιούχο.⁷¹

2. Ψευδές δημόσιο έγγραφο (ΠΚ 242). Όπως προαναφέρθηκε, όλοι οι ιατροί (ιδιώτες και 20 κρατικοί) τιμωρούνται κατά το ΠΚ 242 για τη σύνταξη ψευδών πιστοποιήσεων. Τα στοιχεία του εν λόγω εγκλήματος της έκδοσης ψευδούς δημοσίου εγγράφου είναι α) Έκδοση ψευδούς ιατρικού πιστοποιητικού. Το έγγραφο δεν απαιτείται να είναι έγκυρο αλλά απαιτείται η τήρηση των ουσιαστών τύπων για την υπόστασή του, όπως λ.χ. η υπογραφή. β) Έκδοση από υπάλληλο με την έννοια των άρθρων 13 στοιχ. α' και 363α ΠΚ, ο οποίος ενήργησε μέσα στο πλαίσιο της υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί, και συνέταξε το έγγραφο, κατά την έννοια του άρθρου 13 στοιχ. γ' ΠΚ και 483 ΚΠολΔ. Το πιστοποιητικό ως δημόσιο έγγραφο προορίζεται για εξωτερική και όχι για την εσωτερική υπηρεσία, προς πλήρη απόδειξη των γεγονότων που διαλαμβάνονται σε αυτό σ' αυτό. Ο εκδότης του εγγράφου πρέπει να είναι υλικά και τοπικά αρμόδιος ή έστω και προσωρινά προς αναπλήρωση άλλου για τη σύνταξη του εγγράφου. γ) Το βεβαιούμενο με το ιατρικό πιστοποιητικό περιστατικό να είναι αντικειμενικώς ψευδές. Αυτό συμβαίνει, είτε όταν το αναφερόμενο έγγραφο δεν είναι αληθινό (π.χ. πιστοποιείται ψευδώς ότι ο ασθενής νοσηλευόταν την ημέρα κατάταξης του στον Στρατό Ξηράς) είτε όταν δεν διαλαμβάνεται σε αυτό περιστατικό, παρά τη νόμιμη υποχρέωση του υπαλλήλου να το αναφέρει (π.χ. στο προηγούμενο παράδειγμα παραλείπεται η αναφορά ότι ο ασθενής την ημέρα κατάταξης απουσίασε από το νοσοκομείο για ένα 24ωρο). δ) Δόλος συνιστάμενος στη γνώση του δράστη ότι ενεργεί υπό την ιδιότητα του υπαλλήλου εντός της καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητάς του και στη θέλησή του

66. Βλ. για τη σύγκρουση της εξίσωσης αυτής με διατάξεις των κανονισμών ασφαλιστικών ταμείων και του ΚΠολΔ και τον τρόπο άρσης τους σε Λασκαρίδη, *Digesta* 2009, 357, 367-371.

67. Μυλωνόπουλος, σ. 278.

68. ΑΠ 362/1966 ΠοινΧρ 1966, σ. 616· Σακελλαρίου, ΠοινΧρ 1966, 19.

69. Μυλωνόπουλος, σ. 280. Βλ. αναλυτικότερα για την αδική αυτή πράξη Gercke, *MedR* 2008, 592-595.

70. Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκη/Μιχαλοδημητράκης, σ. 70.

71. Βλ. Κουτσελίνη/Μιχαλοδημητράκη σε Κουτσελίνης/Μιχαλοδημητράκη/Μιχαλοδημητράκης, σ. 72· Μαργαρίτης, Ποινικός Κώδικας, σ. 551. Αναλυτικά για αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος βλ. Μυλωνόπουλος, σ. 181-182.

να βεβαιώσει ψευδή πραγματικά περιστατικά που μπορούν να έχουν έννομες συνέπειες ή τουλάχιστον στη γνώση της ως ενδεχόμενης της παραγωγής από την πράξη του τέτοιων συνεπειών και εκ των προτέρων αποδοχή αυτών.

II. Αστική Ευθύνη

- 21 Εάν ο ιδιώτης ιατρός καίτοι έχει υποχρέωση, δεν εκδίδει ιατρική πιστοποίηση ή εκδίδει ψευδή ιατρική πιστοποίηση, ευθύνεται για τη μη εκπλήρωση οφειλόμενης παροχής στο πλαίσιο της ιατρικής σύμβασης. Ο ασθενής εναγόμενος για την καταβολή της ιατρικής αμοιβής μπορεί να προβάλλει την ένσταση μη εκπληρωθέντος συναλλάγματος (ΑΚ 374) ή δια αγωγής κατά του ιατρού να αξιώσει αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας που έχει υποστεί από τη μη εκπλήρωση της συμβατικής υποχρέωσης του ιατρού προς έκδοση του πιστοποιητικού (π.χ. πέρας προθεσμίας για κατάθεση δικαιολογητικών και απώλεια θέσης εργασίας και μισθών)⁷². Σε περίπτωση έκδοσης υπαιτίως ψευδούς ιατρικής πιστοποίησης γεννώνται αξιώσεις εξ αδικοπραξίας κατά το ΑΚ 914 σε συνδυασμό με το ΠΚ 221 γ' ή ΠΚ 47 (απλός συνεργός) ή ΠΚ 386 (απάτη) ή ΠΚ 387 (απάτη με υπολογιστή). Τέλος, σε περίπτωση που ο ιατρός με τη ψευδή πιστοποίηση βοήθησε τον λήπτη αυτής να ζημιώσει με τρόπο αντίθετο στα χρηστά ήθη τρίτο πρόσωπο, τότε ο τρίτος έχει κατά του ιατρού αξίωση αποζημίωσης κατά το ΑΚ 919. Σε περίπτωση που ο ιατρός είναι δημόσιος υπάλληλος η Υπηρεσία του ευθύνεται προς αποζημίωση για τις προαναφερθείσες πράξεις ή παραλείψεις κατά τα άρθρα 104-105 ΕισΝΑΚ. Το δημόσιο εν συνεχεία μπορεί να αναζητήσει την καταβληθείσα αποζημίωση από τον ιατρό υπάλληλο σε περίπτωση απόδειξης δόλου ή βαριάς αμέλειάς του (ΠΚ 38§1). Κατά την παράγραφο 2 του αυτού άρθρου το Ελεγκτικό Συνέδριο εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις μπορεί να καταλογίσει στον υπάλληλο μέρος της ζημίας του Δημοσίου.

III. Πειθαρχική ευθύνη

- 22 Οι ιατροί που εργάζονται στο δημόσιο τομέα εφόσον προβούν σε πιστοποίηση ψευδών γεγονότων υπέχουν πειθαρχική (δημοσιούπαλληλική) ευθύνη για παράβαση καθήκοντος σύμφωνα με το άρθρο 107 Υπαλληλικού Κώδικα. Οι ιατροί που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες, υπέχουν πειθαρχική (ιατρική) ευθύνη. Για σημαντικές πλημμέλειες ιατρών έχουν επιβληθεί από τα οικεία ιατρικά πειθαρχικά όργανα ποινές απλής συστάσεως με συνέπεια ο πειθαρχικός έλεγχος να είναι ουσιαστικά ανύπαρκτος. Υφίσταται ανάγκη σύνδεσης της ποινικής με την πειθαρχική διαδικασία κατά το άρθρο 58 του β.δ. 11 Οκτ./7 Νοεμβρ. 1957⁷³. Αυτό έχει γίνει δεκτό από σχετικό πόρισμα (Νοέμβριος 2004) του Κύκλου Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας του Συνηγόρου του Πολίτη.

72. Βλ. γενικά Σταθόπουλο, Γενικό Ενοχικό, §3 αρ. 49.

73. Βλ. τελευταία σελίδα του Πορίσματος με θέμα Διερεύνηση Καταγγελίας Ασθενών-Πειθαρχική Ευθύνη Ιατρών στην ιστοσελίδα http://www.synigoros.gr/ygeia/thematikes_ygeia_prakseisParaleipseis.htm (τελευταία επίσκεψη 30.5.2012).